

TÍÐARGREIN

Borgarakonto til øll

Allir løntakarar áttu at fingið eina borgarakonto til lønina sum alternativ til bankarnar

Rigmor Dam

Tíðin er búgvín at bjóða mastodontunum av. Allir føroyingar eiga at kunna fáa sína løn og kunna avgreiða síni grundleggjandi pengaviðurskipti uttan um bankarnar. Tí skal tað almenna bjóða øllum løntakarum eina borgarakonto og ein tryggan netbanka.

Bankarnir hava í fleiri ár útveitt tænastur til borgaran sjálfvan at avgreiða, og deildir og kassar kring landið eru niðurløgd. Afturfyri noyðast vit at brúka ein dýran og óstabilan danskan netbanka, sum sambært bankastjóranum, er opin fyri teldusnýkum. Tí skulu vit hava eitt alment og trygt alternativ, við lítlum ella ongum umsitingargjaldi.

Tað hevur verið ov nógv ónøgd við bankarnar síðstu árin. Hesir somu bankar, sum vórðu bjargaðir av vanliga løntakaranum, tá ið kreppan rakti. Herfyri skuldu vit rinda fyri at sleppa at hava eina vanliga lønarkonto, men hetta bleiv tibetur broytt eftir fólksligt og politiskt trýst. Ónøgdin hevur verið stór um illa lýddu “bidrøgini” av realkreditlánunum, sum bankarnir sjálvir regulera. Telduskipanin varð flutt av landinum, og hóast føgur lovorð, gjørdist hetta ævintýrið eftir øllum at døma munandi dýrari fyri brúkaran enn lovað. Og nú var aftur galið, tá ið vit fingi tvey í at velja: Tekna teg til danskt Nem-id ella blív útiðst frá netbankanum og tínum egnum pengum – enn ein avgerð, sum varð broytt eftir fólksligt og politiskt trýst.

Monopol uppá føroyingin

Ov leingi hava vit lempað føroyingin upp í lógvarnar á bankunum, uttan at krevja eina ávísu dygt, trygd og tænastu afturfyri. Tá ið samtidar-skattaskipanin varð sett í verk, vórðu allir føroyingar lóggjavnir inn í bankarnar, tí ásett varð, at tú skuldi hava eina lønarkonta í einum góðkendum skattaavrokningarstaði, og higartil hava bara bankarnir verið góðkendir. Men sigast má, at bankarnir taka seg væl betalt fyri at goyma og umsita tær mongu milliardirnar, sum føroyski

løntakarin fær inn á kontoina árliga – og samfelagssinnið er so sum so.

Alternativ til bankarnar

Í øðrum londum er vanligt við co-operativum peningastovnum, har endamálið ikki er avlop, men at veita limunum tryggar, dyggar og ódýrar figgjartænastur. Í Bretlandi er hetta heilt vanligt. Og nú eru Coop-handlarnir í skandinavisku londunum farnir undir slíkt virksemi, har matvøruhandlarnir eisini virka sum “bankadeildir”, sum veita kundunum vanligastu bankatænasturnar, herundir lán.

Forkvinnan í Pedagogfelagnum endurtók gamla hugskotið um ein fakfelagsbanka herfyri. Frá líkt um aðrir formenn- og kvinnur loftaðu hesum, og vístu veruligan samstarvsvilja í hesum máli. Feløgini kundu verið sterk á slíkum økjum, eins og við alternativari bústaðarbygging. Tey hava áður staðið saman um stór samfelagsgagnlig mál, so tað er bara at taka kappingina upp, eins og vit kenna frá til dømis Arbejdernes Landsbank í Danmark.

Vit høvdu giro-stovuna hjá Postverki Føroya, sum hevði verið uppløgd at viðkað, tá ið kjarnutænasturnar hjá postverkinum minkaðu. Tíverri valdi man heldur at niðurlaga hesa frálíku skipan, sum hóskandi kundi verið tinað

upp aftur nú fólk sjálvi kunnu umsita síni vanligastu pengaviðurskipti á netinum.

Ein cooperativur banki er ein møguleiki. Eitt fakfelagsalternativ ein annar. Endurskapan av Girostovuni ein triðji. Eisini eiga vit at kunna møguleikan fyri at loyva útlenskum peningastovnum at kappast við føroysku bankarnar.

Men politiskt eiga vit tryggja, at allir føroyingar kunnu fáa sína løn og kunnu avgreiða síni grundleggjandi pengaviðurskipti, hóast teir ikki eru kundar í einum av bankunum. Tí skulu vit hava eina skipan, har allir føroyingar hava eina trygga og dygga borgarakonto, har allar lønir verða fluttar á, og har netbanki er ein partur av skipanini.

Hava førleikan

Ongin ivi er um, at vit hava førleikan til at framleiða slíka skipan her í Føroyum, eitt nú í regi av Elektron ella Gjaldstovuni. Og hóast bankamál er felagsmál í ríkinum, so skal tað ikki forða okkum í at menna okkara egnu lønar- og gjaldsskipan. Vit hava í fleiri førum ment einfaldar og ódýrar skipanir til allar landsins borgarar, í mongum førum saman við fakfeløgnum; Samhaldsfasta, Barsilsgrunnin, Als, talgilda heilsuskipanin og kelduskattskipanina. Skipanir, sum í øðrum londum eru munandi fløktari og dýrari at

umsita enn okkara. Hetta er fyrimunurin hjá einum lítlum landi, har kompleksiteturin er avmarkaður.

Mugu kannar møguleikarnar

Tí eiga vit at kannar, hvat krevst; figgjarliga, lögfrøðiliga og tøkniliga, fyri at stovna borgarakonto, har endamálið ikki er eitt avlop í hundradmillióna klassanum, men vanligar pengatænastur til vanligar løntakararnar, hvørs skattur verður drigin frá lønini, longu áðrenn hann fær hana í hondina – tí har er onki at avskriva ella at spekulera í allíkavæl. Hartarbeiðandi fólk, sum fara frá húsum á morgni fyri at fáa breyð á borðið, og ikki fyri at rinda ómaksgjöld í ovurmát til tey, sum hava átakið sær leiklutin sum løngjaldsstovur. Fólk, sum bara royna at fáa tað heila at ganga upp, ofta við lágum ella óstøðugum inn-tøkum, við húsaláni, rentustuðli, skáum og hópini av fóstum útreiðslum.

Við einari borgarakonto kunnu fólk sjálvi umsita síni pengaviðurskipti á netinum, og so rinda bankanum og øðrum kreditorum mánaðargjöldini og aðrar rokningar tann vegin. Og í sama viðfangi kunnu vit so kannar møguleikan fyri einum Føroyakorti, okkara egna gjaldskort, sum vit kunnu heva og rinda við í øllum føroyskum handlum. Tað er bara um at koma ígongd.

KJAK

Samstarv heldur enn klandur – útbyggingin av Tórshavnar Havn

Annfinn Brekkstein
Býráðslimur í
Tórshavnar Kommunu
fyri Sambandsflokkinn

Tá okkara landspolitikkarar ikki megna at leiða og stýra landinum, við eitt nú at seta í verk nýskipanir av ymiskum slag og fáa avlop á figgjar-

lógini í bestu tíðum, ja so royna teir seg nú sum veruligar lokalpolitikkarar – tann seinasti í røðini er Jákup Mikkelsen.

Vit minnst øll eina vegleiðandi fólkaatkvøðu frá 3. mai 2012 um kommunusamanlegging, har ætlanin var at savna Føroyar í 7 búskaparlíga, fyrisitingarlíga og sosialt burðardyggar eindir. Men hendan fólkaatkvøða man vera ein tann løgnasta í nýggjari tíð. Landsstýrið reisti land og ríki runt við ongum boðskapi – onkur ímóti, onkur annar fyri. Henda verkætlan um kommunusamanlegging er eitt dømið uppá, at samgongan

og landsstýrið flýggjaðu undan ábyrgd og uppgávuni at skipa samfelagið bygnaðarlíga optimalt. Slíkar samanleggingar eru í okkara grannalondum ikki avgreiddar við fólkaatkvøðu, men av tí, til eina og hvørja tíð, sitandi tingi, samgongu og stjórn.

Tórshavnar Kommuna er ein stór kommunal eind, sum hevur búskaparlíga styrki at menna seg, meðan smáu kommunurnar bara gerast veikari og detta burturímillum. Hetta er samgonguni og landsstýrinum fyri at takka. Tað at hava stórar kommunueindir hongur neyvt saman við møgu-

leikunum fyri útbyggingum runt um í landinum, men tá eindirnar eru so smáar, so er hetta jú ein forðing fyri menning, men ikki hjá Tórshavnar Kommunu við tí stødd henda kommuna hevur.

Jákup Mikkelsen sær ikki út til at virða tað kommunula sjálvræðið og avgerðarættin, sum er hjá kommununum. Hann er farin at føra lokalpolitikk.

Tá nú tey, sum eru vald at leiða og stýra landinum ikki megna tað, hvar fara tey so, jú at reka lokalpolitikk og kommunalpolitikk – tí er ov lítið skil í landspolitikk-inum.

Vit í Tórshavnar Býráð hava valt at fara undir at útbyggja Tórshavnar Havn, fyri at skapa møguleikar fyri framburði og menning, soleiðis, at vit framhaldandi kunnu hava arbeiðspláss í Havn til m.a. verkafólkið. Vit vísa, at vit duga og hava dirvið at útbyggja í takt við tær nýggju avbjóðingarnar, sum framtíðin krevur av okkum.

Vit skapa rúmd fyri at skipa Tórshavnar Havn sum eitt nútímans og spennandi vinnuøkið, soleiðis at vit fáa fult útnýttílsí av økinum, við at útbyggja til góðshavn og ferðavinnu - og hareftir skipa vit havnaøkið.

Tað hevði verið upp á sítt pláss, at landspolitikkarar í sama mun høvdu politiskar vísiðir uppá landsplan um okkara framtíð, og ikki ganga ímóti framburði og menning av høvuðsstaðnum.

Vónandi verður tað ikki Sambandsflokkurin, sum í Tinginum fer at leggja forðingar fyri at menna okkara høvuðsstað. Hendir tað, so verður tað onki minni enn eitt skrædl fyri flokkinn í Suðurstreymi til eitt komandi Løgtingsval, og serliga fyri tey, sum standa aftanfyri.